

СПРАВКА
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МОНИТОРИНГОВИТЕ ПРОГРАМИ,
ВКЛЮЧЕНИ В НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА 2022 Г.

Справката е изготвена въз основа на получената през 2022 г. в ИАОС информация за обслужването на НАЦИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ОКОЛНАТА СРЕДА (НСМОС).

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА КАЧЕСТВОТО НА ВЪЗДУХА

Техническо състояние на Националната автоматизирана система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух през 2022 г.

Националната система за мониторинг на околната среда извършва оценка на качеството на атмосферния въздух върху територията на страната, разделена на 6 Района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), утвърдени със Заповед № 257/25.03.2022 г. на министъра на околната среда и водите.

Дейността на Националната система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух се регламентира със Заповед на министъра на околната среда и водите № РД 489/26.06.2019 г., в т.ч. брой, вид на пунктовете, контролирани атмосферни замърсители, методи и средства за измерване.

През 2022 г. Националната система за контрол на КАВ се състои от следните пунктове:

- ✓ 30 стационарни автоматични измервателни станции (АИС);
- ✓ 4 АИС за мониторинг на КАВ в горски екосистеми (Юндола, Витиня, Старо Оряхово и комплексна фоновая станция /КФС/ „Рожен”, която включва компонент въздух към Националната система за контрол на КАВ и компоненти води, почви и растителност);
- ✓ 5 ДОАС системи (Differential Optical Absorption Spectroscopy), разположени в градовете Свищов, Никопол, Силистра, Бургас и с. Ръжена;
- ✓ 9 пункта с ръчно пробонабиране и последващ лабораторен анализ.

В Националната система за мониторинг на КАВ ежедневно се контролират концентрациите на основните показатели, съгласно закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ): фини прахови частици (ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2.5}), серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди, въглероден оксид, озон, бензен, олово, кадмий, никел, арсен, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). Допълнително, според характера и източниците на емисии в отделни райони от територията на страната се контролират специфичните показатели: амоняк, аерозоли на сярна киселина, толуен, ксилен, стирен, серовъглерод, сероводород, метан и неметанови въглеводороди, както и някои други специфични замърсители.

Контролират се и следните метеорологични параметри: скорост и посока на вятъра, атмосферно налягане, обща слънчева радиация, влажност и температура на въздуха.

Всички автоматични станции (АИС и ДОАС) работят в непрекъснат режим на работа (24 часа), като данните за КАВ от тях постъпват в реално време в съответните регионални диспечерски пунктове (РДП), регионални бази данни към съответната РИОСВ, след което се прехвърлят в Националната база данни за КАВ.

Ръчните пунктове за мониторинг на въздуха работят само в светлата част на денонощието (4 пробовземания на ден, 5 дни в седмицата). За изготвяне на оценка на КАВ от ръчните пунктове са включени само данни за регистрираните средночасови концентрации. За тези пунктове не е извършвано сравнение на регистрираните концентрации с денонощните норми на контролираните замърсители, т.к. техният времеви обхват не позволява да се направи точна оценка на нивата на замърсителите в денонощен аспект. Тези данни имат само индикативен

характер. Това не се отнася за показателите ФПЧ_{10} , тежки метали и ПАВ, за които пробовземането е с продължителност 24 часа.

Изпълнителна агенция по околна среда разполага с 6 броя мобилни автоматични станции (МАС) за измерване качеството на атмосферния въздух, които се обслужват от екипите на Централна лаборатория – София и Регионални лаборатории - Пловдив, Плевен, Стара Загора, Варна и Русе. Чрез мобилните станции за измерване качеството на въздуха се обслужва територията на цялата страна. МАС за КАВ се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броят на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации, за проследяване ефекта от изпълнението на общинските програми за намаляване нивото на атмосферните замърсители. Измерванията с МАС за КАВ ежегодно се регламентират с графици, утвърждавани от министъра на околната среда и водите.

Предприети мерки за подобряване на дейността на мрежата за контрол на качеството на атмосферния въздух през 2022 г.

Функционира националната система за контрол качество на атмосферния въздух в реално време, в т.ч модул за предоставяне на данни за КАВ с достъп от общините и SMS оповестяване за превишенията на допустимите норми и алармени прагове за опазване на човешкото здраве. Сключен е договор с външен изпълнител за поддръжка на системата.

Данните от Националната система за контрол качеството на атмосферния въздух се докладват в реално време до ЕАОС за представяне на индекс за качеството на атмосферния въздух: <https://airindex.eea.europa.eu/Map/AQI/Viewer/>.

На интернет страницата на ИАОС се предоставят данни за качеството на атмосферен въздух от Националната система за контрол качеството на атмосферния въздух в реално време: <http://eea.government.bg/kav/>.

Проверени са 463 броя автоматични газанализатора за контрол качеството на атмосферния въздух (ККАВ), 54 автоматични газанализатора за емисионен контрол, 5 многоканални (многокомпонентни) анализатора за емисионен контрол и 39 броя пробовземни устройства. Калибрирането на автоматичните газанализатори за контрол качеството на атмосферния въздух и емисионен контрол се извършва съгласно международния стандарт EN ISO БДС 17025. Издадени са 220 броя сертификати от калибриране, съгласно действаща система за управление на акредитираната лаборатория по Европейски стандарт БДС EN ISO/IEC 17025.

Водене на комплексна документация във връзка с поддръжане на действащата система за управление за съответствие с Европейски стандарт БДС EN ISO/IEC 17025 на калибровъчна лаборатория.

Отчет за изпълнение на графиците на мобилните станции за контрол качеството на атмосферния въздух за 2022 г., утвърдени от МОСВ

Мобилните автоматични станции (МАС) се използват за извършване на допълнителни измервания в райони, в които липсват или е ограничен броят на стационарните пунктове, както и при аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации. Изготвен е годишен график за работа на МАС. Графикът е утвърден от министъра на околната среда и водите и е изпратен в РЛ за изпълнение и РИОСВ за сведение и оказване на съдействие.

- Изготвени и утвърдени от министъра на околната среда и водите са графици за дейността на РИОСВ и РЛ за контрол на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух през 2022 г. Графиките са изпратени в РЛ за изпълнение и РИОСВ за сведение и оказване на съдействие. Графиките са изпълнени.

- Изготвени и утвърдени от министъра на околната среда и водите са графици за дейността на РЛ за контрол на качеството на атмосферния въздух с мобилни автоматични станции (МАС). Графиките са изпълнени.

При изготвяне на графика за 2022 г. са взети предвид следните фактори:

- районите за измерване са определени съгласно утвърдения от МОСВ *Списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух*;
- честотата и продължителността на измерване са определени съгласно изискванията на утвърдената от МОСВ *Инструкция за предварителна оценка на качеството на въздуха*;
- предвидени са допълнителен брой дни за извънредни измервания, аварийни ситуации, поръчки от държавни и общински организации и др.;
- предвидени са паралелни измервания за определяне нивото на ФПЧ₁₀;
- предвидени са достатъчен брой дни за калибриране, профилактика и подготовка за измерването.

В ИАОС е постъпила информация от РИОСВ за дейността на МАС за контрол КАВ за изпълнение на графиките за 2022 г.

Програмата е изпълнена съгласно зададения график:

Таблица 1

№	РЛ/РИОСВ	Нас. място	ЕМ ¹ по график
1	Варна/ Шумен	община Аксаково	51 денонощия
		гр. Велики Преслав	51 денонощия
		гр. Силистра	51 денонощия
2	Плевен/ Враца Монтана	гр. Кула	51 денонощия
		гр. Оряхово	51 денонощия
		гр. Тетевен	51 денонощия
3	Пловдив/ Пазарджик Смолян	с. Милево, общ. Садово	51 денонощия
		гр. Стамболийски	51 денонощия
		гр. Девин	51 денонощия
4	Русе/ Велико Търново	гр. Разград	51 денонощия
		гр. Габрово	51 денонощия
		гр. Велико Търново	51 денонощия
5	София/ Благоевград	с. Големо село	51 денонощия
		гр. Перник	51 денонощия
		с. Челопеч	51 денонощия
6	Стара Загора/ Бургас Хасково	гр. Ахелой	51 денонощия
		гр. Средец	51 денонощия
		гр. Димитровград	51 денонощия
	Допълнителен мониторинг	гр. Русе	51 денонощия
		кв. Повеляново, община Девня	51 денонощия

¹ Ефективен мониторинг

² Във връзка с множество жалби за влошено качество на атмосферния въздух, допълнително в графика за измерване с МАС за КАВ са включени гр. Русе и гр. Девня.

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ

Инструментален контрол

В изпълнение на изискванията на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 6/1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници, ИАОС, съгласувано с РЛ, РИОСВ и МОСВ изготви Годишен график на предприятията с източници, подлежащи на контролни измервания от РИОСВ. Графикът е утвърден от министъра на околната среда и водите и е изпратен в РЛ и РИОСВ за изпълнение.

При изготвяне на графика се вземат предвид следните обстоятелства:

- предприятията, подлежащи на контролни измервания от съответната РИОСВ се контролират един път годишно. При промяна вида на горивните уредби, горивата или при други технологични промени се извършват измервания два пъти годишно;
- отчет по изпълнение на графика за емисионен контрол се изпраща от РИОСВ в ИАОС до 15 дни след изтичане на съответното полугодие;
- за предприятията с утвърдени планове за мониторинг, РИОСВ следи за стриктното им спазване, като 15 дни след изтичане на всяко полугодие информира ИАОС и МОСВ за изпълнението им;
- за предприятия с утвърдени планове за мониторинг, които са значителни източници на вредни вещества, по преценка на РИОСВ, се извършват допълнителни контролни измервания.

Изпълнение на програмата за контрол на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух.

Таблица 2

№	РИОСВ	По график 2022 г.		Изпълнение 2022 г.	
		Бр. обекти	Бр. п.т.*	Бр. обекти	Бр. п.т.*
1	Благоевград	6	15	5	9
2	Бургас	11	42	9	39
3	Варна	4	5	3	3
4	Враца	7	14	9	38
5	В. Търново	9	42	6	12
6	Монтана	6	14	6	14
7	Пазарджик	3	3	2	2
8	Плевен	2	2	2	2
9	Пловдив	6	10	4	6
10	Русе	9	14	9	14
11	Смолян	7	7	4	4
12	София	4	9	4	9
13	Стара Загора	5	34	5	21
14	Хасково	2	2	2	2
15	Шумен	6	6	5	5
	Общо	87	219	75	180

* п.т. – Пробоотборна точка

Не са извършени измервания на емисии от неподвижни източници в 12 обекта, в т.ч. в 9 обекта не е извършвана дейност, 1 обект е с преустановена дейност, 1 обект не е въведен в експлоатация и в 1 обект натоварването на производствените мощности е недостатъчно за извършване на контролни измервания.

ПОВЪРХНОСТНИ ВОДИ

Физикохимичен мониторинг на повърхностни води

През 2022 г. в подсистемата за физикохимичен мониторинг на повърхностни води са взети общо 4944 броя проби от 928 пункта.

Мониторингът на повърхностните води се извършва по мониторингови програми, утвърдени със Заповеди № РД-602/09.06.2021 г. и № РД-479/09.06.2022 г. на министъра на околната среда и водите. Не е включен мониторинга на морски води, който се изпълнява от ИО-БАН.

Данните за проведения мониторинг са систематизирани в долната таблица на база справка за изпълнение на програмите за мониторинг от националната база данни на ИАОС и отчет, изготвен от ГД ЛАД за непробонабраните пунктове през 2022 г.

Таблица 3

Басейнова дирекция	Регионална лаборатория	Целеви стойности по показателите за изпълнение - бюджетна програма 1900.02.01 „НСМОС и информационна обезпеченост” - бр. пунктове	Брой наблюдавани пунктове	Брой взети проби
БД Дунавски район	Варна		3	16
	Велико Търново		52	289
	Враца		12	103
	Монтана		57	281
	Плевен		46	269
	Русе		22	158
	София		60	182
БД Черноморски район	Шумен		7	41
	Бургас		96	544
	Варна		31	237
БД Източнобеломорски район	Шумен		34	255
	Бургас		2	24
	Пазарджик		45	235
	Пловдив		66	272
	Смолян		37	246
	София		21	113
	Ст. Загора		65	394
БД Западнобеломорски район	Хасково		47	273
	Благоевград		135	582
	Смолян		14	82
Общо	София		76	348
			700	4944

В таблица 3, в колони „Брой наблюдавани пунктове“ и „Брой взети проби“ са включени и пунктове и пробонабирания от мониторинга на повърхностни води в Националните паркове, както и пунктовете предназначени за питейно битово водоснабдяване, които са извън програмите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води.

Лабораториите към ИАОС са посетили всички пунктове от програмата за **физикохимичен мониторинг на повърхностните води за 2022 г.**, като за някои пунктове не е извършено пробонабиране поради пресъхване на реката в определени месеци, липса на вода през цялата 2022 г. или недостъпност.

Изпълнение на програмата за хидробиологичен мониторинг на повърхностни води

За 2022 г. в съответствие със Заповед № РД-479/09.06.2022 г. на министъра на околната среда и водите програмата за хидробиологичен мониторинг е с 528 пункта, което е в рамките на бюджетната прогноза от 600 пункта. През 2022 г. лабораториите към ИАОС са посетили всички 528 пункта от програмата, събрани са проби от 462 пункта и в 66 пункта не е изпълнен плана, поради неподходящи условия - пресъхване на реката, много високи води или ограничен достъп.

Данните от проведения мониторинг от лабораториите към ИАОС за 2022 г. са систематизирани в таблицата по-долу.

Таблица 4

Басейнова дирекция	Регионална лаборатория	Целеви стойности по показателите за изпълнение - бюджетна програма 1900.02.01 „НСМОС и информационна обезпеченост“	Брой наблюдавани пунктове
Дунавски район	В. Търново		35
	Монтана		29
	София		20
Черноморски район	Бургас		27
	Шумен		42
Източнобеломорски район	Ст. Загора		55
	Пловдив		96
	Смолян		49
	София		19
	Бургас		7
Западнобеломорски район	София		28
	Благоевград		51
	Смолян		4
Общо		600	462

Непробонабрани пунктове за 2022 г:

Дунавски район:

р. Тополовец преди вливане в р. Дунав, при гр. Видин – недостъпен пункт

- р. Ръждавец (ляв приток на р. Бели Осъм) след с. Шипково на моста за с. Б. Осъм – неподходящ за фитобентос
- р. Янтра Новград – неподходящ за макрозообентос
- р. Арката (Добри дол) при с. Горна Диканя, преди яз. Диканите – пресъхнал

Черноморски район:

- р. Ябълковска – с. Долно ябълково – пресъхнал пункт
- р. Мочурица с.Воденичане – недостъпен пункт
- р. Сигмен, устие – пресъхнал пункт
- р. Провадийска преди р.Мадара – пресъхнал пункт

Източнобеломорски район:

- р. Неделинска мост за с. Долен – пресъхнал пункт/См
- р. Малка Арда с. Славейно – пресъхнал пункт /См
- р. Боровица устие преди яз.“Кърджали“ – пресъхнал пункт /См
- р. Големица, с. Нановица – пресъхнал пункт/См
- р. Мареш мост в гр.Панагюрище – пресъхнал пункт
- р. Вьча след яз.“Тешел”- недостъпен пункт
- р. Безименна-ляв приток на Стряма след Кърнарска река– пресъхнал пункт
- р. Каварджиклийка с. Черничево, мост в центъра на селото (м/у яз.Синята река и яз.,„Чернозем“)
– пресъхнал пункт
- р. Каялийка преди устие – няма достъп
- р. Стара с. Изворово – пресъхнал
- р. Банска с. Гарваново – няма достъп
- р. Изворска с. Каснаково –високи води
- р. Меричлерска между с. Дългнево и завод Вулкан – високи води
- р. Меричлерска преди устие, гр.Димитровград – пресъхнал
- р. Мартинка с.Самуилово - пресъхнала
- р. Мартинка преди устие между с.Брод и с.Злато поле – пресъхнала
- р. Сазлийка (Сюютлийка) с. Казанка, преди селото ПС – пресъхнала
- р. Сазлийка след Староз. Мин. Бани, 1 км черен път след селището, автобусна спирка – без достъп
- р. Сазлийка гр.Раднево (мост за с. Знаменосец), преди р. Блатница, десен бряг – високи води
- р. Сазлийка преди гр. Гълъбово - моста за с. Априлово – високи води
- р. Сазлийка преди устие; мост за с. Свирково и с. Троян – високи води
- р. Азмака с. Загоре, след моста на шосе Ст. Загора-Загоре – високи води
- р. Азмака устие, с. Боздуганово, брод на черен път – няма достъп
- р. Бедечка след гр. Стара Загора, мост за с. Могила, ляв бряг – няма достъп
- р. Блатница с. Езеро, след гр. Нова загора, мост на пътя за Тополовград, ляв бряг – високи води
- р. Блатница устие гр. Раднево, мост на пътя за Гълъбово, десен бряг – високи води
- р. Овчарица с. Прохорово, брод на черен път преди селото – пресъхнала
- р. Соколица с.Хлябово, преди моста на селото – маловодие
- р. Соколица с. Искрица (преди ТЕЦ-3), 3 км черен път след селото – няма достъп
- р. Мусачева с. Мусачево – високи води
- р. Мусачева устие, с. Калугерово, след моста в селото – пресъхнала
- р. Харманлийска с. Караманци, преди яз. „Тракиец“ – пресъхнала
- р. Хасковска след гр. Хасково, моста за с. Стамболово – няма достъп
- р. Хасковска устие с.Динево, след моста за селото – няма достъп
- р. Лозенска, с.Лозен – пресъхнала
- р. Пъстрогорска устие, гр. Свиленград, мост на шосе Свиленград-Кап. Андреево – пресъхнала
- р. Левченска устие, с. Генералево, мост на шосе Свиленград-Кап.Андреево – пресъхнала
- р. Тунджа след гр. Ямбол, с. Кукорево, черен път от шосе Ямбол-Елхово – високи води
- р. Тунджа с.Лесово, черен път към рудника, 200 м след въжен мост, ляв бряг – високи води

- р. Лешница устие до с. Дунавци, мост на пътя Казанлък-Калофер – няма достъп
- р. Калнишка устие, преди вливане в яз. Копринка – пресъхнала
- р. Шипченска устие, мост на пътя Казанлък-Калофер, между села Копринка и Дунавци – пресъхнала
- р. Ветренска преди с.Кръстец – пресъхнала
- р. Асеновска преди гр.Сливен, над барите – маловодие
- р. Асеновска устие с.Самуилово, след гр. Сливен, мост на черен път – няма достъп
- р. Симеоновска горно течение – маловодие
- р. Симеоновска, преди мост на главен път Ямбол – Елхово – пресъхнала
- р. Дереорман устие, мост на шосе Ямбол-Елхово, след разклона за Бояново – маловодие
- р. Дряновска мост на черен път в югоизточния край на с.Дряново – пресъхнала
- р. Араплийска с.Чернозем, мост на шосе Елхово-Тополовград – пресъхнала
- р. Калница устие след мост на черен път – високи води
- р. Синаповска мост на шосе гр. Тополовград - с. Голям Манастир – няма достъп
- р.Фишера 500 м преди границата с Турция – пресъхнала

Западнобеломорски район:

- р. Врабча (Злинска) преди вливане в р.Струма – пресъхнал пункт
- р. Кременска преди устие, мост на пътя Банско – Гоце Делчев – недостъпен
- р. Каменица преди устие, мост на пътя за гр. Гоце Делчев – недостъпен
- р. Дъбнишка преди устие, след с. Дъбница на пътя Гоце Делчев – Сатовча – недостъпен
- р. Бабешка преди устие, с. Горно Крайще – ниско ниво

ПОДЗЕМНИ ВОДИ

През 2022 г. мониторингът на подземните води е проведен по програми за мониторинг на химичното състояние – контролен и оперативен мониторинг, като програмите са изпълнявани по Заповеди № РД-602/09.06.2021 г. и № РД-479/09.06.2022 г.

Пробонабрани са 545 пункта, от които са пробонабрани общо 2235 водни проби.

Анализите на пробите са извършени по следните групи показатели:

1. Физико-химични:
 - I-ва група – основни физико-химични показатели;
 - II-ра група – допълнителни физико-химични показатели;
2. Специфични замърсители
 - I-ва група – метали и металоиди;
 - II-ра група – органични вещества.

Съгласно горепосочените заповеди, честотата на химичния мониторинг е 1, 2, 3 и 4 пъти в годината – за основни физико-химични показатели, допълнителни физико-химични показатели, от 1 до 4 пъти/ годишно – за метали и металоиди и 1 път/ годишно – за органичните вещества, като само за отделни показатели е 2 или 4 пъти годишно.

Данните за пробонабраните пунктове и взетия брой проби от Главна дирекция „Лабораторно-аналитична дейност“ към ИАОС през 2022 г. са представени в следващата таблица.

Таблица 5

Басейнова дирекция	Регионална лаборатория	Целеви стойности по показателите за изпълнение - бюджетна програма 1900.02.01	Брой пробонабрани пунктове	Брой взети проби

		„НСМОС и информационна безопасност“		
Дунавски район	Варна		12	48
	Велико Търново		15	59
	Враца		17	68
	Монтана		23	89
	Плевен		35	142
	Русе		21	81
	София		23	51
	Шумен		6	22
Черноморски район	Бургас		54	162
	Варна		59	219
	Шумен		32	128
Източнобеломорски район	Бургас		7	39
	Пазарджик		17	104
	Пловдив		29	166
	Смолян		16	79
	София		12	43
	Стара Загора		46	245
	Хасково		32	180
Западнобеломорски район	Благоевград		44	170
	Смолян		3	12
	София		42	128
	Общ брой	500	545	2235

Пунктове, в които през 2022 г. не е проведен мониторинг (съгласно Заповеди № РД-602/09.06.2021 г. и № РД-479/09.06.2022 г.) поради долуописаните причини:

Таблица 6

Басейнова дирекция	Регионална лаборатория	Код на пункт	Име на пункт	Причини
Западнобеломорски район	Благоевград	BG4G000000NMP507	Добринище, Тръбен кладенец, "Лира Атон" ЕООД	Водовземното съоръжение не функционира. Помпата е демонтирана
	Благоевград	BG4G000000NMP636	Добринище, ТК-1/ Хотел Русковец ЕООД	Водовземното съоръжение не функционира. Помпата е демонтирана
	Благоевград	BG4G001PTPZMP524	Тополница, ТК - ЕТ "ТИМ-92- Илия Стоянов"	Водната помпа е демонтирана и кладенецът няма да бъде използван
	Благоевград	BG4G001PTPZMP550	Петрелик, ТК-1 "Макс Строй 91" ЕООД	Обектът е прекратил своята дейност

	София	BG4G00001PGMP515	Перник, СК-1 - "Лукойл-България"ЕООД	Пункта е комплекс с автомивка, която не работи и няма достъп до съоръжението
	София	BG4G001PTPZMP547	Лобощ, ШК - "Министерство на физическото възпитание и спорта"	Прекратено действието на разрешителното за водовземане.
Черноморски район	Бургас	BG20000000QMP424	Камено, ЕТК-6, "В и К" ЕАД	Съвпада по координати със затворен пункт на Българово
	Бургас	BG2G000000QMP416	Айтос, ЕТК "НСКФ Трейд-Айтос"	Дружеството е в несъстоятелност
	Бургас	BG2G000000K2MP220	Черни връх, ТК-А1 "Авес-94-Черни връх"	Няма достъп, ремонтират дружеството
	Бургас	BG2G000000QMP135	Обзор, Сондаж Р-1, Ф. "Одесос-570" ЕООД	Няма достъп до сондажа
	Варна	BG2G000000PGMP075	Църква, Тръбен кладенец 1	Няма ел. захранване
	Варна	BG2RG21520131_1	Хаджи Димитър, С-1х "Хаджи Димитър-Димитров "Живот"	Затворен
	Варна	BG2G000000QMP431	ТК-2 "Дюлино"	Няма достъп до сондажа
Дунавски район	София	BG1G000000NQMP339	Трън, ШК - Трън	Съоръжението не се стопанисва, обрасло е с растителност и няма достъп
Източнобеломорски район	София	BG3G000000QMP017	Ихтиман, ПС - Сондаж	Липсва помпа в съоръжението
	Смолян	BG3G000000PTMP198	Мадан – Златоград, Каптиран извор - чешма,	Пунктът е изключен от мрежата в Заповед № РД-479/09.06.2022 г.
	Стара Загора	BG3G000000QMP030	Стара Загора, Сондаж -1 на "ЕМБУЛ ИНВЕСТМЪНТ" АД	Обектът е прекратил своята дейност
	Стара Загора	BG3G000000T1MP075	Питово, извор Текиря	м. март-до пункта няма достъп - наводнен район. Пунктът е

				изключен от мрежата в Заповед № РД-479/09.06.2022 г.
	Стара Загора	BG3G00000T2MP501	Маца, Сондаж -ТК - 2	м. март-няма възможност за пробовземане от сондажа. Пунктът е изключен от мрежата в Заповед № РД-479/09.06.2022 г.

ЕМИСИОНЕН КОНТРОЛ НА ОТПАДЪЧНИ ВОДИ

Организирането на дейността е регламентирано в Заповед №РД-821/30.10.2012 г. на министъра на околната среда и водите. В съответствие с тази заповед, от 01.11.2012 г. Регионалните инспекции по околната среда и водите въвеждат данните от контролната дейност, включително и протоколите от изпитване за физико-химичен анализ на отпадъчни води по влезли в сила разрешителни за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води, издадени по ЗВ и на комплексни разрешителни, издадени по ЗООС.

Съгласно Заповед №РД-90/26.01.2021 г. на министъра на околната среда и водите данните от мониторинга на отпадъчни води се въвеждат в Геоинформационна система за управление на водите и докладване (ГИСУВД).

Броят на обектите по утвърдения от министъра на околната среда и водите списък за контрол през 2022 г., съгласно Заповед № РД-1093/09.12.2021 г., е 591. Пробовземанията се извършват 2 пъти годишно (през I и II полугодие) за всяко заустване от даден обект-емитер, като за селищните канализации без пречиствателни станции и за обекти със сезонен режим на работа, пробовземанията се извършват един път годишно. Анализът на взетите водни проби се извършва задължително за всички показатели, за които са определени индивидуални емисионни ограничения в разрешителните за ползване на воден обект за заустване на отпадъчни води. Броят на пробите за всеки обект е в зависимост от броя на заустванията.

Таблица 7

ИАОС(ГД ЛАД)/РИОСВ	Брой обекти емитери за 2022 г. съгласно Заповед №РД- 1093/09.12.2021г.		Емисионни измервания (брой взети проби)	
	планирани	отчетени	планирани	отчетени
Благоевград	24	24	51	44
Бургас	69	69	120	93
Варна	42	42	113	92
Велико Търново	31	31	72	67
Враца	24	24	79	55
Монтана	26	26	50	50
Пазарджик	38	38	91	75
Плевен	20	20	42	38
Пловдив	39	39	104	80
Русе	57	57	91	74
Смолян	44	44	82	65
София	80	79	190	122
Стара Загора	37	37	90	76
Хасково	37	37	86	68
Шумен	47	47	122	86
ОБЩО	591	590	1330	1085

В един от планираните обекти не са извършвани проверки поради това, че обектът не е извършвал дейност.

За някои обекти, при извършените проверки не е установено изтичане на отпадъчни води, поради преустановена производствена дейност, включване в градската канализация, намален работен капацитет и др. /съставени са съответните протоколи от проверка/.

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ПОЧВИ

Изпълнение на програмата за мониторинг на почви-I ниво – 2021 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви - I ниво, широкомащабен мониторинг (писмо с изх. № 2443/30.08.2021 г.) през 2021 г. е извършено наблюдение в 101 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети 606 броя почвени проби за анализ, като за всяка почвена проба се извършва аналитично изпитване на 64 бр. показатели. Вземането на проби от мониторинговите пунктове от I ниво, широкомащабен мониторинг е извършено в периода 01.09-15.10.2021 г. В указания срок за получаване на резултатите (до 15.05.2022 г.) в ИАОС са получени резултатите от всички 101 пункта (606 бр. проби). Съгласно утвърдените срокове в годишната програма получената информация е обработена и включена в базата данни.

В таблицата по-долу е представена информация за планираните и извършени дейности, съгласно Годишната програма за мониторинг – I ниво (широкомащабен мониторинг) за 2021 г.

Таблица 8

Регионална лаборатория	Планирани дейности		Извършени дейности	
	Брой пунктове	Брой анализирани проби	Брой пунктове	Брой анализирани проби
Благоевград	5	40	5	40
Бургас	8	48	8	48
Варна	8	48	8	48

Велико Търново	6	36	6	36
Враца	3	18	3	18
Монтана	4	24	4	24
Пазарджик	4	24	4	24
Плевен	8	48	8	48
Пловдив	4	24	4	24
Русе	8	48	8	48
Смолян	7	42	7	42
ЦЛ – София	12	72	12	72
Стара Загора	10	60	10	60
Хасково	7	42	7	42
Шумен	7	42	7	42

Изпълнение на Годишна програма за мониторинг почви I ниво – 2022 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви – I ниво, широкомащабен мониторинг (Приложение № 1 към Заповед № 263/29.08.2022 г.) през 2022 г. е извършено наблюдение в 107 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети 642 броя почвени проби за анализ, като за всяка почвена проба се анализират по 64 броя показатели. Вземането на проби от мониторинговите пунктове от I ниво, широкомащабен мониторинг е извършено в периода 01.09–15.10.2022 г. **Резултатите от проведените изпитвания ще бъдат представени в срок до 15 юни 2023 г.** До два месеца от получаване на протоколите в ИАОС получената информация ще се обработи и включи в базата данни.

В следващата таблица е представена информация за планираните и извършени дейности съгласно Годишната програма за мониторинг – I ниво, широкомащабен мониторинг, 2022 г.

Таблица 9

Регионална лаборатория	Планирани дейности		Извършени дейности	
	Брой пунктове	Брой анализирани проби	Брой пунктове	Брой анализирани проби
Благоевград	5	30	5	предстои
Бургас	10	60	10	предстои
Варна	8	48	8	предстои
Велико Търново	6	36	6	предстои
Враца	4	24	4	предстои
Монтана	7	42	7	предстои
Пазарджик	4	24	4	предстои
Плевен	9	54	9	предстои
Пловдив	5	30	5	предстои
Русе	7	42	7	предстои
Смолян	7	42	7	предстои
ЦЛ – София	13	78	13	предстои
Стара Загора	11	66	11	предстои
Хасково	6	36	6	предстои
Шумен	5	30	5	предстои

Изпълнение на програмата за мониторинг на почви - II ниво

Функционална подсистема „Контрол и опазване на почвите от киселяване” – 2021 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви - II ниво, интензивен мониторинг (писмо с изх. № 1373/11.05.2021 г.), през 2022 г. бяха извършени обработка и въвеждане в базата данни на получената информация от изпитване на пробите, пробонабрани през 2021 г. (456 броя почвени проби от 57-те пункта от мониторинговата мрежа).

В таблицата по-долу е представена информация за планираните и извършени дейности, съгласно Годишната програма за почвен мониторинг – II ниво, интензивен мониторинг, 2021 г.

Таблица 10

Регионална лаборатория	Планирани дейности		Извършени дейности	
	Брой пунктове	Брой анализирани проби	Брой пунктове	Брой анализирани проби
Благоевград	3	24	3	24
Бургас	5	40	5	40
Варна	2	16	2	16
Велико Търново	4	32	4	32
Враца	2	16	2	16
Монтана	3	24	3	24
Пазарджик	4	32	4	32
Плевен	4	32	4	32
Пловдив	6	48	6	48
Смолян	3	24	3	24
Русе	1	8	1	8
ЦЛ - София	7	56	7	56
Стара Загора	6	48	6	48
Хасково	4	32	4	32
Шумен	3	24	3	24

Функционална подсистема „Контрол и опазване на почвите от вкисляване” – 2022 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви – II ниво, интензивен мониторинг (Приложение № 1 към Заповед № 137/30.05.2022 г.), през есента на 2022 г. са извършени наблюдения в 57 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети за аналитично изпитване 456 броя почвени проби. Срокът за предоставяне на резултатите от проведените изпитвания е до 15 януари 2023 г. През 2023 г. получената информация ще бъде обработена и включена в базата данни.

В таблицата по-долу е представена информация за планираните и извършени дейности, съгласно Годишната програма за почвен мониторинг – II ниво, интензивен мониторинг, 2022 г.

Таблица 11

Регионална лаборатория	Планирани дейности		Извършени дейности	
	Брой пунктове	Брой анализирани проби	Брой пунктове	Брой анализирани проби
Благоевград	3	24	3	24
Бургас	5	40	5	40
Варна	2	16	2	16
Велико Търново	4	32	4	32
Враца	2	16	2	16
Монтана	3	24	3	24
Пазарджик	4	32	4	32
Плевен	4	32	4	32
Пловдив	6	48	6	48
Смолян	3	24	3	24
Русе	1	8	1	8
ЦЛ - София	7	56	7	56
Стара Загора	6	48	6	48
Хасково	4	32	4	32
Шумен	3	24	3	24

Функционална подсистема „Контрол и опазване на почвите от засоляване” – 2022 г.

Съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви - II ниво, интензивен мониторинг (Приложение 1 към Заповед № 137/30.05.2022 г.), през м. май и м. септември 2022 г. са извършени наблюдения в 12 пункта от мониторинговата мрежа, от които са взети общо 288 почвени проби и 24 водни проби за анализ и са извършени 2034 аналитични изпитвания. За всяка почвена проба се извършват аналитични изпитвания на 8 бр. показатели, а за всяка водна проба на 6 бр. показатели.

Протоколите с резултатите от аналитичните изпитвания на почвените проби, пробонабрани през м. май и септември 2022 г. по отношение на индикаторите за оценка, са получени в срок, като предстои да бъдат обработени и въведени в националната база данни, съгласно утвърдената Годишна програма.

В следващата таблица е представена информация за планираните и изпълнени дейности, съгласно Годишната програма за мониторинг – II ниво, интензивен мониторинг на процеси с локално проявление, 2022 г.

Таблица 12

Регионална лаборатория	Планирани дейности		Извършени дейности	
	Брой пунктове	Брой проби за анализ	Брой пунктове	Брой анализирани проби
Бургас	2	48	2	48
Варна	1	24	1	24
Плевен	3	72	3	72
Пловдив	3	72	3	72
Русе	1	24	1	24
Стара Загора	2	48	2	48

**Изпълнение на програмата за мониторинг на почви - III ниво
Складове за пестициди**

Ежегодно РИОСВ извършват инвентаризация на складовете за залежали и негодни за употреба препарати за растителна защита и изпращат информацията за обработка в ИАОС в края на годината. Информацията за 2021 г. (1916 бр. ББ куба, 44 централни склада и 200 небезопасени склада) е обработена в срок до 30.06.2022 г.

В следващата таблица е представена информация за броя и количествата на ББ кубовете, централните и небезопасените складове по РИОСВ за 2021 г.

Таблица 13

РИОСВ	ББ кубове		Централни складове		Небезопасени складове	
	Брой	Количества, кг.	Брой	Количества, кг.	Брой	Количества, кг.
Благоевград	16	64 000	0	0	10	31 141
Бургас	183	732 000	1	600	3	2 425,38
Варна	228	912 000	6	45 500	15	53 011
Велико Търново	46	92 000	3	642 478	0	0
Враца	60	240 000	1	0	3	27 078
Монтана	266	1 064 000	0	0	6	15 702,5
Пазарджик	13	52 000	0	0	13	75 286
Плевен	54	213 298	5	178 243	77	216 279
Пловдив	25	100 000	3	53 472	0	0
Смолян	42	168 000	0	0	4	77 038,4
Русе	130	493 500	6	49 985	24	74 177,5
София	233	897 390	1	9 783	8	25 515
Стара Загора	392	1 568 000	8	169 145	14	25 250
Хасково	88	440 000	6	319 250	14	226 110
Шумен	140	236 836	4	190 890	9	94 660

Ерозия на почвите

Годишната оценка и прогноза на загубите почва и засегнати площи от плоскостна водна и ветрова ерозия се правят с помощта на математически модели (ММ) и използване на географска информационна система (ГИС). Използваният ММ за плоскостната водна ерозия се изчислява по уравнение USLE, а за ветровата по уравнение WEQ. За изчисляване и на двата вида ерозия се използва информация за начините на трайно ползване на земите, която МЗХГ предоставя в края на всяка календарна година. За плоскостната водна ерозия се определят стойностите и се картографира ерозионността на дъждовете (R фактор) за 299 Метеорологични станции (в това число и за планинските територии над 1200 m н.в.). Това дава възможност да се прогнозира почвените ерозионни загуби от плоскостна водна ерозия на територията на цялата страна (в това число 100 % от горските територии). Преизчислява се С фактор (индекс за почвозащитното действие на растителността) за земеделски земи и горски територии и за определяне на плоскостна водна ерозия за Национален парк „Пирин“ и Национален парк „Централен Балкан“. Това предоставя достоверни данни за много детайлно и точно прогнозиране на плоскостната водна ерозия на територията на страната и определяне на потенциалния и действителен риск от такава по административни области и по водосбори. Установен е действителния риск от плоскостна водна ерозия за 2020 г., след изчисляване на индекса на почвозащитното действие на растителността, получен от данни на МЗХГ, БАНСИК 2019 г., за съотношението между култури със слята повърхност (пшеница, ечемик, ръж и тритикале) и окопни култури (царевица, слънчоглед, тютюн и картофи), за шестте района на планиране в България (Северозападен, Северен централен, Североизточен, Югоизточен, Югозападен и Южен централен). За ветровата ерозия са обработени данните, изчислен е индекса на влиянието на растителността, като е използван Оперативния анализ за основни земеделски култури за 2020 г, на МЗХГ. Получените данни са обработени в ГИС среда, вследствие на което са изработени карти и подготвена частта „Ерозия на почвата“- в Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България за 2020 г.

БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ И ГОРСКИ ЕКОСИСТЕМИ

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ (НСМСБР)

Изготвени, съгласувани и утвърдени от министъра на околната среда и водите са графици за изпълнение на мониторинговите дейности през 2022 г., в съответствие с наличния капацитет от РИОСВ, ДНП и ДПП. Планираните мониторингови дейности, в рамките на НСМСБР за 2022 г., и изпълнените от РИОСВ, ДНП и ДПП, са представени в таблицата по-долу. Отчитането и предаването на данните в ИАОС е годишно, със срок в края на текущата година, за повечето обекти. Планираните/извършените наблюдения от Средно-зимното преброяване на зимуващите водолюбиви птици (СЗП) не са отбелязани като брой, а само като СЗП, тъй като броят на видовете варира.

Таблица 14

РИОСВ/ДНП	Брой обекти по график за 2022 г.	Брой наблюдавани обекти
РИОСВ Благоевград	1; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Бургас	2; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Варна	1; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Велико Търново	1; СЗП	1; СЗП

РИОСВ Враца	1; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Монтана	1; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Пазарджик	4; СЗП	2; СЗП
РИОСВ Плевен	1; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Пловдив	2	2
РИОСВ Русе	1; СЗП	СЗП
РИОСВ Смолян	5	5
РИОСВ София	2; СЗП	1; СЗП
РИОСВ Стара Загора	1	1
РИОСВ Хасково	13; СЗП	10; СЗП
РИОСВ Шумен	1; СЗП	1; СЗП
ДНП Централен Балкан	22; СЗП	11 СЗП
ДНП Рила	28	8
ДНП Пирин	15	3
ДПП Витоша	11	5
ДПП Рилски манастир	14	13
ДПП Беласица	6	5
ДПП Златни пясъци	3	3
ДПП Врачански Балкан	8; СЗП	8; СЗП
ДПП Българка	7; СЗП	5; СЗП
ДПП Сините камъни	1	-

Функционира информационната система към НСМСБР, като регионалните структури (РИОСВ, ДНП, ДПП) въвеждат данните в регионалните бази данни и ги изпращат периодично към Националната база данни. За част от обектите мониторингът е проведен, но данните все още не са въведени в Националната база данни.

Освен данните за обекти от НСМСБР, събрани от РИОСВ, ДНП и ДПП, през 2022 г. са проведени теренни проучвания и са събрани значителен обем данни в рамките на:

- Проект, изпълняван от ИАОС - BG16M1OP002-3.003-0001 „Анализи и проучвания на видове и природни местообитания, предмет на докладване по чл. 17 от Директивата за местообитанията и чл. 12 от Директивата за птиците” по ОПОС 2014-2021 г. – събрани са данни за 183 обекта от НСМСБР през 2022 г.
- Споразумение № Д-33-19/08.07.2022 г., сключено между МОСВ и НПМ-БАН – събрани са данни за 162 обекта от НСМСБР през 2022 г.

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА ГОРСКИ ЕКОСИСТЕМИ

Програма за широкомащабен мониторинг на горските екосистеми - ниво I

Изпълнението на програмата за широкомащабен мониторинг на горските екосистеми (ниво I) се провежда в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда. Дейностите, свързани със специфичните теренни наблюдения, анализи и оценки, се извършват от мултидисциплинарни научни екипи по сключен договор, финансиран от ПУДООС. За отчетния период на 2022 г. са изпълнени всички предвидени в линейните графици дейности, в т.ч. пълни обследвания в 33 от постоянните пробни площи (ППП) - проучвания и оценки на растителните съобщества (пролетен аспект), листна биомаса, биометрични показатели (12 ППП) и почви (12 ППП), както и годишна оценка на състоянието на короните и уврежданията, причинени от биотични и абиотични фактори във всичките 160 ППП от мрежата за широкомащабен горски мониторинг.

Програма за интензивен мониторинг на горските екосистеми - ниво II

Изпълнението на годишната програма за интензивен мониторинг на горски екосистеми (ниво II) е в съответствие с програма и план-график за изпълнението ѝ, утвърдени със Заповед № 09/21.01.2022 г. на изпълнителния директор на ИАОС. Всички дейности, предвидени в план-графика за изпълнение на програмата през 2022 г., в т.ч.: пробонабиране и анализ на атмосферни отлагания и стъблен отток, пробонабиране и анализ на лизиметрични води, пробонабиране на проби от дървесен опад, въвеждане на данни от Автоматичните измервателни станции за КАВ и метеопараметрите, както и обработката и анализа на получените резултати се изпълняват в съответствие с предвидените в програмата и план-графика за изпълнението ѝ, обеми и срок. Трите стационара за интензивен горски мониторинг (ниво II) – Витиня, Юндола и Старо Оряхово, както и КФС „Рожен“, която от 2016 г. е включена към програмата, се обслужват от лабораториите на ИАОС. През отчетния период в постоянните пробни площи, в които се извършват мониторинговите дейности са извършени съответно, 21 посещения от ЦЛ-София в ППП Витиня и 20 в Юндола (през месеците януари и юли не е спазен утвърдения график – няма извършени пробовземания, при заложен 2 месечно), и по 25 посещения от РЛ Смолян в КФС „Рожен“ и РЛ Варна в ППП Старо Оряхово за събиране на проби от атмосферни отлагания, пробонабиране на лизиметрични води (през летния режим на работа) и на дървесен опад. Получените данни от аналитичните изпитвания се обработват и се въвеждат в информационната система на подсистема „Гори“ на НСМОС, в съответствие с утвърдения график. В таблицата по-долу е представена информация за планираните и изпълнените през 2022 г. дейности.

Част от дейностите, които не се извършват в ИАОС, се извършават от експертен научен екип на Лесотехнически университет (ЛТУ), в рамките на изпълнение на научна разработка с тема “Оценка и мониторинг на горските екосистеми – ниво II, в рамките на Международна кооперативна програма Гори Ниво I и II” по договор, финансиран от ПУДООС.

Автоматичните измервателни станции (АИС) на територията на трите горски стационара работят в непрекъснат режим на работа (24 часа), като данните за КАВ (серен диоксид, азотен диоксид/азотни оксиди и озон) и метеорологичните показатели (скорост и посока на вятъра, обща слънчева радиация, влажност, температура на въздуха и валежни суми) постъпват в реално време в Националната база данни за КАВ. През последните години подаването на данни за метеорологичните параметри е с големи липси и с недобро качество, поради силно амортизираната техника за събиране на данни в АИС. За подмяната на вече морално остарелите датчици за отчитане на метеорологичните показатели, в постоянните пробни площи, е планирана обществена поръчка с предмет „Развитие на програмата за интензивен горски мониторинг и оборудване на пробните площи с цел осигуряване на данни по показатели за докладванията по МКП Гори и Директива 2016/2284/ЕС“.

Таблица 15

Мониторинг на горски екосистеми Показатели за изпълнение	Мерна единица	Целева стойност за 2022 г.	Отчет до 31.12.2022 г.
Широкомащабен мониторинг на горски екосистеми (ниво I)			
<i>Частично обследване</i>			
Пробни площи	брой	160	160
Оценка състоянието на короната на моделни дървета	брой	5600	5599
<i>Пълно обследване</i>			
Пробни площи (ПП) с изследване на флористичен състав и фитоценоотична структура на раст. съобщества	брой	33	33
Пробни площи (ПП) с изследване на химичен състав на биомаса (листа/иглолиста)	брой	33	33
Пробни площи (ПП) с изследване на качество на почвите – морфология; физични свойства и химичен състав по слоеве и почвени хоризонти	брой	12	12
Пробни площи (ПП) – измерване на биометрични показатели и таксационна характеристика	брой	12	12
Интензивен мониторинг на горски екосистеми (ниво II)			
<i>Дървесен опад</i>			
Подготвени смесени проби за анализ	брой	15 x 3 фракции – 45	15 x 3 фракции – 45
Извършени анализи	брой	765	765
Параметри за анализ на проби от дървесен опад	брой	17	17
<i>Атмосферни отлагания и лизиметрични води</i>			
Взети проби за химичен анализ на атмосферни отлагания, стъблен отток и лизиметрични води	брой	до: 408 (отлагания); 72 (лизиметри); 16 (ст. отток)	182 (отлагания)*; 2 (лизиметри)*; 7 (ст. отток)*
Извършени анализи	брой	до: 9792 (отлагания); 728 (лизиметри); 384 (ст. отток)	4368 (отлагания)*; 48 (лизиметри)*; 168 (ст. отток)*
Параметри за анализ на проби от атмосферни отлагания, стъблен отток и лизиметрични води	брой	24	24
<i>Оценка състоянието на короната на моделни дървета</i>			
Пробни дървета	брой	175	175
Показатели	брой	13	13

*Разликата в заложените целеви стойности и отчетените, касаещи анализите на атмосферни отлагания, стъблен отток и лизиметрични води се дължи основно на продължителните периоди с липса на валежи през 2022 г., както и на пропуснатите периоди за събиране на проби през месеците януари и юли в ПП Витиня и ПП Юндола.

МОНИТОРИНГ НА ГЕНЕТИЧНО МОДИФИЦИРАНИ ОРГАНИЗМИ

Мониторингът на ГМО се извършва, съгласно утвърдена от министъра на ОСВ „Годишна програма за контрол върху работата с генетично модифицирани организми в контролирани условия и освобождаването им в околната среда“ и план-график за изпълнението ѝ. Програмата се изготвя съвместно от експерти от ИАОС и РИОСВ, в съответствие с „Инструкция за организацията и реда за извършване на контрол върху ГМО от структурите на МОСВ“.

През 2022 г. са пробонабрани и анализирани 137 бр. проби: планирани 120 бр. проби + 17 бр. допълнителни проби от обекти на БАБХ и ИАСАС, възложени от дирекция „Национална служба за защита на природата“ на МОСВ.

Пунктовете за контрол на работата с ГМО в контролирани условия се възлагат от дирекция НСЗП-МОСВ. Извършени са 9 проверки: планирани 6 – на регистрирани обекти; 2 – на обекти, получили регистрация за работа с ГМО през настоящата година; 1 – на обект, кандидатстващ за регистрация.

РАДИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

Радиологичният мониторинг на околната среда се извършва по програма, утвърдена със Заповед № РД-595/06.07.2022 г. на министъра на околната среда и водите. В следващата таблица е представена обобщена справка за изпълнението на програмата, на база получени протоколи за анализирани проби за периода 01.01 – 31.12.2022 г.

Таблица 16

Радиологичен мониторинг		Целева стойност за 2022 г.	Отчет за 2022 г.
Брой проби	брой	1173	1175
Общо извършени анализи за радиологичен мониторинг	брой	Атм. въздух 14 бр. пункт, 150 бр. проби, 1050 бр. анализа	Атм. въздух 13 бр. пункт, 148 бр. проби, 1050 бр. анализа
		Почви и седименти 651 бр. пункт, 732 бр. проби, 5124 бр. анализа	Почви и седименти 661 бр. пункт, 738 бр. проби, 5194 бр. анализа
		Води 172 бр. пункт, 266 бр. проби, 1596 бр. анализа	Води 178 бр. пункт, 270 бр. проби, 903 бр. анализа
		Скални материали, отп. прод. и суровини 15 бр. пункт, 25 бр. проби, 175 бр. анализа	Скални материали, отп. прод. и суровини 13 бр. пункт, 19 бр. проби, 129 бр. анализа
Общо анализирани показатели	брой	7945	7276

Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон (НАСНКРГФ)			
Брой станции на НАСНКРГФ)	брой	26	26
Ефективност на дейността на Локалните мониторингови станции от НАСНКРГФ	%	над 80%	99%

Забележки:

Поради актуализация на заповед за мониторинг № РД 595/06.07.2022 г. отчетените стойности се различават от заложените цели за 2022 г.:

- поради повреда в техническото устройство не е извършен мониторинг в пункт Бухово и пункт Яна – не се взети съответно 12 бр. аерозолни проби от Бухово и 6 бр. аерозолни проби от Яна; неосъществените анализи за пункт Бухово са 96 бр. и за пункт Яна - 48 броя;
- в голяма част пунктовете за пробовземане на седименти и водни проби съвпадат, поради което измерванията за показател мощност на еквивалентната доза - гама фон се дублират;
- 1 бр. невзета проба от повърхностни води поради пресъхване на р.Търнавска при моста при ПХРАО „Нови хан“, съответно не са осъществени 4 броя анализи за повърхностни води.

Допълнителният показател към необработваемите почви и седименти, това е измереният естествен гама фон (мощност на еквивалентната доза гама лъчение), който винаги се измерва при вземане на проби от пунктовете на мрежата за радиологичен мониторинг и се вписва в базата данни за радиологичен мониторинг (REM).

МОНИТОРИНГ НА ОТПАДЪЦИ

1. Дейности за изпълнение на ангажиментите на ИАОС по Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.)

Таблица 17

Показатели за изпълнение	Мерна единица	Целева стойност 2022 г.	Отчет за 2022 г.
Брой регистрирани лица в публичния регистър на лицата, притежаващи разрешение за дейности с отпадъци	брой	7800	7407
Брой регистрирани лица в публичния регистър на лицата, пускащи на пазара продукти след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци	брой	3700	2 670
Брой обработени годишни отчети за отпадъци	брой	45 000	65101
Справки за пуснато на пазара електронно и електрическо оборудване, батерии и акумулатори, моторни превозни средства и гуми, предоставени на обществен достъп	брой	22	24
Изготвени доклади във връзка с изпълнение на наредби регламентиращи изискванията към продуктите, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци	брой	7	2*

* Изготвени и публикувани са докладите по прилагане на национално ниво на Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието и на Наредбата за изискванията за третиране на излезлите от употреба гуми; останалите доклади са в процес на анализиране.

2. Дейности, свързани с изпълнение на задължения по други нормативни документи

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки, приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г., обн. ДВ. бр. 85 от 06.11.2012 г. В изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба периодично се регистрират лицата, пускащи на пазара полимерни торбички в публичния регистър. Регистърът е публичен, като е осъществен обществен достъп чрез интернет страницата на ИАОС.

Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр.2 от 08.01.2013 г. В изпълнение на ангажиментите на ИАОС съгласно Наредбата периодично се регистрират лицата, пускащи на пазара масла в публичния регистър. Регистърът е публичен, като е осъществен обществен достъп чрез интернет страницата на ИАОС.

Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори, приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн. ДВ. бр. 2 от 08.01.2013 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба, през отчетния период е извършено следното:

- осигурен е публичен достъп до тримесечна, обобщена и окончателна информация за пуснатите на пазара батерии и акумулатори;
- периодично се регистрират лицата, пускащи на пазара батерии и акумулатори в публичния регистър. Регистърът публичен, като е осъществен обществен достъп на интернет страницата на ИАОС;

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, приета с ПМС № 355 от 28.12.2012 г., обн. ДВ. бр. 2 от 08.01.2013 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба, през отчетния период е извършено следното:

- осигурен е публичен достъп до тримесечна, обобщена и окончателна информация за пуснатото на пазара електрическо и електронно оборудване;
- периодично се регистрират лицата, пускащи на пазара батерии и акумулатори в публичния регистър. Регистърът публичен, като е осъществен обществен достъп на интернет страницата на ИАОС;

Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г, обн. ДВ. бр. 7 от 25.01.2013 г. Във връзка с изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба през отчетния период е осигурен публичен достъп до тримесечна, обобщена и окончателна информация за пуснатите на пазара МПС;

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр. 73 от 25.09.2012 г. В изпълнение на ангажиментите на ИАОС по цитираната Наредба, през отчетния период беше извършено следното:

- осигурен е публичен достъп до тримесечна, обобщена и окончателна информация за пуснатите на пазара гуми;
- периодично се регистрират лицата, пускащи на пазара гуми в публичния регистър. Регистърът е публичен, като е осъществен обществен достъп чрез интернет страницата на ИАОС.

3. Публични регистри за отпадъци, администрирани от ИАОС през 2022 г.

- Регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци;
- Регистър на лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масоворазпространени отпадъци:
 - Регистър на лицата, лицата, които пускат на пазара батерии и акумулатори, включително вградени в уреди и моторни превозни средства;
 - Регистър на лицата, които пускат на пазара ЕЕО;
 - Регистър на лицата, които пускат на пазара минерални или синтетични масла;
 - Регистър на лицата, които пускат на пазара гуми и/или гумени вериги;
 - Регистър на лицата, които пускат на пазара пластмасови торбички за пазаруване;

- Регистър на лицата, които пускат на пазара опаковани стоки;

- Регистър на лицата, извършващи дейности като търговци или брокери на отпадъци;
- Регистър на площадките за дейности с отпадъци от ОЧЦМ, ИУЕЕО, ИУМПС и НУБА;
- Регистър на производителите на отпадъци, които са престанали да бъдат отпадъци в случаите по чл. 5, ал. 2, от ЗУО и съгласно актовете на Европейската комисия, приети в съответствие с чл. 6, параграф 2 от Директива 2008/98/ЕО;
- Регистър на лицата, при чийто производствен процес дадено вещество или предмет се определят като страничен продукт.